

Seppe, Julie en Kaat: 'We wilden dat Siel alles zou halen uit die laatste maand.' © Jimmy Kets

van een vriendinnetje. Iedereen leek anders. 'Ik weet nog hoe raar ik het vond mijn ouders te zien huilen', zegt Julie. 'Dat was nog niet vaak gebeurd. Ik vond het normaal dat ze verdriet hadden, maar ik vond het tegelijk best moeilijk. Met mijn mama kon ik altijd praten over mijn verdriet, maar als ze dan begon te huilen, stortte ik zelf ook weer in. Het is vreemd. Aan de ene kant doet het me verdriet als ik het verdriet van andere mensen zie. En aan de andere kant geeft het me het gevoel dat ik er niet alleen voor sta. Er stond toen ook altijd wel iemand klaar

om me te troosten. Dat was wel fijn.' De dood van Siel mocht tastbaar zijn voor iedereen. Betuttelende kreten als 'dat is niks voor kinderen' of 'laat ze gewoon spelen en hou ze ver weg van al dat verdriet', bleven achterwege. En dus ging de klas kijken naar het overleden klasgenootje. Wie liever buiten bleef, mocht dat. Maar iedereen ging mee. Een laatste groet, veel kruisjes en af en toe een kus. De uitvaartplechtigheid was groots en sereen. Seppe mocht de voorbeden lezen en Kaat las een zelfgeschreven tekst voor, zonder haperen of bibberen.

SCHADUW

Manu Keirse, klinisch psycholoog en auteur van onder andere *Helpen bij verlies en verdriet* en *Kinderen helpen bij verdriet*, is onduidelijk over hoe diep de sporen van rouw kunnen zijn: 'Ook al slijt verdriet, vaak gaat het nooit helemaal over, een leven lang niet. Verdriet is als een schaduw: soms zie je hem niet, omdat hij achter je ligt, soms loert hij ergens van opzij. En soms loop je de hoek van de straat om en doemt hij levensgroot voor je op. De kleinste voorvallen kunnen de pijn in alle hevigheid weer oproe-

pen: een stem, een geur, een liedje, de eerste krokus die uitkomt na de winter.'

Dat verdriet trager slijt dan ze gedacht hadden, beamen ze alle drie.

'Laatst hoorde ik "Walk on water" van Milk Inc.', vertelt Julie. 'Dat was Siels lievelingsliedje, en ik voelde me op slag triest. Ik kan eigenlijk nog altijd niet zo goed tegen droevige liedjes. Dan denk ik aan haar. En dan probeer ik troost te vinden in de berichtjes op Siels blog.'

'Ik ook', valt Seppe in. 'Vroeger kwamen er veel mensen op de blog, maar nu is dat fel verminderd. Ik lees hem nog steeds, en soms schrijf ik er zelf iets op. Dan voel ik me beter.'

Voor Kaat was 1 september een van de moeilijkste dagen van de afgelopen maanden. 'We zouden samen naar het eerste middelbaar gaan, Siel en ik. Samen naar school fietsen. En toen besepte ik eens zo hard: het zal nooit gebeuren. Siel gaat niet met me mee. Ze is er niet meer. Vanaf die dag ben ik de blog helemaal opnieuw gaan lezen, vanaf het begin. Bij alles wat ik lees, denk ik: wat heeft ze toch allemaal moeten doorma-

ken? Waarom heeft ze zoveel pijn gehad?

Soms gebeurt het dat iedereen om me heen vrolijk is. Er wordt veel gepraat en gelachen, en dan kan ik me ineens zo eenzaam voelen. Was Siel hier maar, denk ik dan. Maar huilen durf ik niet op zulke momenten, want dan verpest ik het alleen maar voor de anderen. En eigenlijk wil ik niet meer huilen.'

'Waarom niet?' komt juf Gerd tussen. 'Ik huil toch ook?'

'Ik wil het gewoon niet', zegt Kaat. 'Ik wil niet meer verdrietig zijn, maar het lukt me niet. Ik heb zo vaak gedacht: waarom kon ik het niet zijn? Waarom ben ik niet doodgegaan in de plaats van Siel?'

KEILEKKERE KOEKJES

Geloven ze in het hiernamaals? In een leven na de dood? Is Siel echt helemaal weg? Toch niet, zo blijkt. Kaat, Julie en Seppe hebben elk voor zichzelf een invulling gegeven aan de dood van Siel. 'Vroeger geloofde ik niet in de hemel', zegt Julie, 'maar nu Siel

Kaat: 'We zouden samen naar het middelbaar gaan, Siel en ik. Samen naar school fietsen. En toen besepte ik eens zo hard: het zal nooit gebeuren. Ze is er niet meer'

●●●
Vervolg op blz. 24